

ΦΑΚΕΛΟΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΓΙΑ ΤΟ **ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ 1:**

«Το δικαίωμα ψήφου των γυναικών και η παρουσία τους στην πολιτική ζωή άλλοτε και σήμερα»

ΣΥΝΤΟΜΟ ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΟ

*των αγώνων και
της σταδιακής
απονομής
πολιτικών
δικαιωμάτων στις
Ελληνίδες*

1919: Κατάθεση νομοσχεδίου «Περί ισοπολιτείας των γυναικών» από τον βουλευτή Θάνο Τυπάλδο-Μπασιά – Υπομνήματα γυναικείων σωματείων περί ισοπολιτείας.

1920: Ίδρυση «Συνδέσμου υπέρ των Δικαιωμάτων της Γυναίκος», μέλους της «Διεθνούς Ενώσεως υπέρ της Γυναικείας Ψήφου» / International Woman Suffrage Alliance. Ανάμεσα στα ιδρυτικά του μέλη συγκαταλέγονταν οι Μ. Νεγρεπόντη, Α. Θεοδωροπούλου, Μ. Δεσύρη (Σβώλου), Ο. Βουγιούκα, Ρ. Ιωάννου (Ιμβριώτη), Μ. Ενουάλη κ.ά.

1921: Πρόταση Δημητρίου Γούναρη για δυνατότητα παραχώρησης δικαιώματος ψήφου στις γυναίκες. Απόρριψη της πρότασης από την Γ΄ Εθνοσυνέλευση.

1925: Με πρόταση 70 βουλευτών, συζητείται η απονομή δικαιώματος ψήφου στις γυναίκες, ψήφο για τις δημοτικές εκλογές, με σημαντικούς περιορισμούς. Δημοσιεύεται Νομοθετικό Διάταγμα, που ορίζει τη δυνατότητα παροχής εκλογικού δικαιώματος στις εγγράμμες γυναίκες. Θα μπορούσαν να ψηφίζουν μόνο στις δημοτικές εκλογές, χωρίς να μπορούν να εκλέγονται και αυτό με την προϋπόθεση να έχουν συμπληρώσει το 30ό έτος της ηλικίας τους και να γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση.

1927: Δ΄ Εθνοσυνέλευση – Κινητοποιήσεις γυναικείων οργανώσεων για τα εκλογικά δικαιώματα των γυναικών.

1927: Στο άρθρο 6 του νέου Συντάγματος, στο οποίο καθορίζεται ότι «Πολίται είναι όσοι απέκτησαν ή αποκτήσουν τα προσόντα του πολίτου κατά τους νόμους του Κράτους», προστίθεται ερμηνευτική δήλωση: «[...] η δε λέξις «πολίτης» και εις το άρθρον τούτο, ως και εις τα άλλα άρθρα, έχει την έννοιαν του Έλληνος υπηκόου, του έχοντος δηλαδή Ελληνικήν ιθαγένειαν, αδιακρίτως φύλου ή ηλικίας. Πολιτικά δικαιώματα εις τας γυναίκας δύναται να απονεμηθώσι διά νόμου».

1928 (18 Μαρτίου): Πρώτη δημόσια συγκέντρωση για την ψήφο στο θέατρο «Απόλλων».

1929 (31 Μαρτίου): Δεύτερη δημόσια συγκέντρωση για την ψήφο στο θέατρο «Κεντρικόν».

1930: Η κυβέρνηση Ελευθερίου Βενιζέλου αποφασίζει την έκδοση Εκτελεστικού Διατάγματος που να ενεργοποιεί το Νομοθετικό Διάταγμα του 1925 για τοπικό εκλογικό δικαίωμα των γυναικών. Με το Εκτελεστικό Διάταγμα της 5ης Φεβρουαρίου παραχωρείται δικαίωμα εκλέγειν για τις δημοτικές εκλογές στις εγγράμμες Ελληνίδες άνω των 30 ετών (περίπου 10% των ενήλικων γυναικών).

Συμμετοχή 240 γυναικών εκλογέων σε δημοτικές εκλογές στη Θεσσαλονίκη.

1931: Συμμετοχή γυναικών εκλογέων σε δημοτικές εκλογές στη Σάμο.

1934: Οι έχουσες εκλογικό δικαίωμα Ελληνίδες καλούνται να ψηφίσουν στις δημοτικές εκλογές σε όλη τη χώρα. Τελικά, ψηφίζουν μόνο 10.571 γυναίκες, επειδή τα εμπόδια που είχαν να αντιμετωπίσουν ήταν πολλά: δεν έχει ληφθεί μέριμνα για να εγγραφούν στους εκλογικούς καταλόγους, είχαν δυσκολία να προσκομίσουν τα απαραίτητα δικαιολογητικά, αντιμετώπιζαν εκθρότητα μέσα και έξω από το σπίτι, εξαιτίας των αρνητικών κοινωνικών αντιλήψεων της εποχής.

1944 (Μάρτιος): Η ΠΕΕΑ (Πολιτική Επιτροπή Εθνικής Απελευθέρωσης) ή «Κυβέρνηση του βουνού», που συγκροτήθηκε από διάφορες ομάδες ανταρτών, με πρωτοβουλία του ΕΑΜ, απέδωσε πλήρη εκλογικά δικαιώματα στις Ελληνίδες. Το ψήφισμα του Εθνικού Συμβουλίου, που συνέρχεται στις Κορυσχάδες, αναφέρει ρητά: «Όλοι οι Έλληνες, άνδρες και γυναίκες, έχουν τα ίδια πολιτικά και αστικά δικαιώματα.

1944 (Απρίλιος): Εκλογές για ανάδειξη Εθνικού Συμβουλίου. Εκλέγονται 5 γυναίκες εθνοσύμβουλοι σε σύνολο 207 (Καίτη Νισυρίου-Ζεύγου, Μάχη Μαυροειδή, Μαρία Σβώλου, Φωτεινή Φιλιππίδη, Χρύσα Χατζηβασιλείου).

1946 (6 Φεβρουαρίου): Διαμαρτυρία 35 γυναικείων οργανώσεων για τη μη παραχώρηση ισοπολιτείας στις Ελληνίδες (θέατρο «Κεντρικών»).

1949 (29 Απριλίου): Νομοθετικό Διάταγμα 959/1949 διπύρνε το εκλογικό δικαίωμα για τις εκλογές της Τοπικής Αυτοδιοίκησης σ' όλες τις Ελληνίδες άνω των 21 ετών, ορίζοντας όμως προσωρινά ως ηλικία εκλογής και εκλογιμότητας τα 25 χρόνια, καθώς και τη μη εκλογιμότητα στη θέση δημάρχου ή κοινοτάρχη. Η Ελμίνα Παντελάκη και η Αλέκα Μαντζουλίνου διορίζονται από την κυβέρνηση ως μέλη του Δ.Σ. του Δήμου Αθηναίων.

1951: Μαζική συμμετοχή Ελληνίδων σε δημοτικές εκλογές. Εκλέγονται 64 γυναίκες δημοτικές ή κοινοτικές σύμβουλοι.

1952 (7 Ιουνίου): Ψηφίζεται ο Ν. 2159 που απονέμει πλήρη πολιτικά δικαιώματα στις γυναίκες ύστερα από πολλές διαβουλεύσεις κι έντονες πιέσεις ελληνικών και διεθνών γυναικείων οργανώσεων, ξένων κυβερνήσεων και διεθνών οργανισμών. Ωστόσο, οι γυναίκες αποκλείονται από τις εκλογές του Νοεμβρίου, με το πρόσχημα ότι δεν έχουν ενημερωθεί οι εκλογικοί κατάλογοι.

1953: Την Κυριακή, 18 Ιανουαρίου 1953, στην αναπληρωματική εκλογή στον νομό Θεσσαλονίκης (που τότε περιλάμβανε και τον νομό Χαλκιδικής) αναδεικνύεται η πρώτη Ελληνίδα βουλευτής: Είναι η Ελένη Σκούρα (Ελληνικός Συναγερμός), που μαζί με τη Βιργινία Ζάννα (Κόμμα Φιλελευθέρων) ήταν οι επικρατέστερες ανάμεσα στις πρώτες γυναίκες υποψήφιας για το βουλευτικό αξίωμα.

1956 (19 Φεβρουαρίου): Οι Ελληνίδες ασκούν για πρώτη φορά το εκλογικό τους δικαίωμα σε βουλευτικές εκλογές σε όλη την επικράτεια. Εκλέγονται βουλευτές η Λίνα Τσαλδάρη (ΕΡΕ) και η Βάσω Θανασέκου (Δημοκρατική Ένωση). Η Λίνα Τσαλδάρη διορίζεται πρώτη γυναίκα υπουργός (Κοινωνικής Πρόνοιας, κυβέρνηση Κ. Καραμανλή). Επίσης, εκλέγεται η πρώτη γυναίκα δήμαρχος στην Κέρκυρα, η Μαρία Δεσύλλα.

1964: Εκλέγονται 135 γυναίκες δημοτικοί σύμβουλοι.

1975: Το πρώτο ελληνικό Σύνταγμα που ορίζει ρητά στο άρθρο 4 ότι «όλοι οι Έλληνες και οι Ελληνίδες είναι ίσοι ενώπιον του Νόμου».

2001: Σύνταγμα της Ελλάδας: Άρθρο 4 παρ. 2 «Οι Έλληνες και οι Ελληνίδες έχουν ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις» και στο άρθρο 116 παρ. 2: «Δεν αποτελεί διάκριση λόγω φύλου η λήψη θετικών μέτρων για την προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών. Το κράτος μεριμνά για την άρση των ανισοτήτων που υφίστανται στην πράξη, ιδίως σε βάρος των γυναικών».

2008: Άρθρο 3 του Ν. 3636/2008 καθιερώθηκε για πρώτη φορά η ποσόστωση, σύμφωνα με την οποία ο αριθμός των υποψηφίων από κάθε φύλο στους συνδυασμούς των κομμάτων πρέπει να ανέρχεται σε ποσοστό τουλάχιστον ίσο με το 1/3 του συνολικού αριθμού των υποψηφίων, στο σύνολο της επικράτειας.

2012: Προεδρικό Διάταγμα 26/2012 με τίτλο «Κωδικοποίηση σε ενιαίο κείμενο των διατάξεων της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών»: κωδικοποιείται η υφιστάμενη νομοθεσία περί ποσοστώσεων στον αριθμό των υποψηφίων βουλευτών κατά φύλο (άρθρα 34 του Π.Δ. 96/2007 και 3 του Ν. 3636/2008), και ορίζεται ότι: «Για την ανακήρυξη των εκλογικών συνδυασμών αυτοτελών Κομμάτων, συνασπισμού συνεργαζόμενων Κομμάτων και ανεξαρτήτων, ο αριθμός των υποψηφίων βουλευτών, από κάθε φύλο, πρέπει να ανέρχεται σε ποσοστό τουλάχιστον ίσο με το 1/3 του συνολικού αριθμού των υποψηφίων τους, αντιστοίχως, σε όλη την Επικράτεια».

Πηγές: α) Έφη Αβδελά – Αγγέλικα Ψαρρά, «Χρονολόγιο», στο των ίδιων, *Ο φεμινισμός στην Ελλάδα του Μεσοπολέμου. Μία ανθολογία*, εκδ. Γνώση, Αθήνα 1985, σ. 528-532, β) Ενδεικτικό Χρονολόγιο της νεότερης ελληνικής ιστορίας με σημαντικά γεγονότα γενικής ιστορίας και κυρίως ιστορίας των γυναικών, <http://www.isotita.gr/var/uploads/library/xronologio-istorias-gynaikon.pdf> [Τελευταία πρόσβαση: 13/12/2014] γ) Δήμητρα Σαμίου, «Χρονολόγιο», στο της ίδιας, *Τα πολιτικά δικαιώματα των Ελληνίδων 1864-1952: ιδιότητα του πολίτη και καθολική ψηφοφορία*, Δίκαιο & Οικονομία, Π.Ν. Σάκκουλας-ΕΙΕ, Αθήνα 2013, σ. 355-366.

